Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCII Ч. 152. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 10-го СЕРПНЯ 1985 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 10, 1985 No. 152. VOL. XCII

А про Великий голод в Україні таки не згадали

Ню Йорк. — Щоденник „Ню Йорк Таймс" помістив у числі з 6-го серпня ц.р., скалю сталінських злочинів і розпочав інформацію з того, що президент Роналд Реген, мовляв, систематично користується числом 20 мільйонів, коли говорить про жертви сталінського режиму, тоді коли цю цифру, на думку газети „Ню Йорк Таймс", тяжко удокументувати, тобто доказати. Цифру 20 мільйонів, — пише далі газета, — асоціюється часто з втратами Совєтського Союзу під час Другої світової війни, а не з терором сталінського періоду.

Тоді коли цифру 20 мільйонів подають офіційні совєтські видання, як воєнні втрати на фронтах війни і серед цивільного населення, не заперечувані до речі західніми істориками, то жадне совєтське видання натомість ніколи не подавало числа жертв сталінського режиму. Очевидно, багато осіб загинуло під час численних чисток, у в'язницях і концтаборах, які були відомі, як совєтські ҐУЛаґи, особливо після публікацій Олександра Солженіцина тощо.

Західні спеціялісти, які студіюють проблематику Совєтського Союзу, вже давно намагаються встановити число жертв ҐУЛаґів, які включають знищення куркулів і кулаків як кляси, противників колективізації сільського господарства в 1930 роках і масове нищення людей та чисток у ранніх повоєнних роках, аж до 1953 року включно, коли помер Йосиф Сталін.

Згідно з енциклопедією, зглядно місцем в енциклопедії про Росію і Совєтський Союз, виданою в Кейм бриджі і опублікованою в 1982 році, обережно подається жертви сталінського режиму на приблизно 15 до 16 мільйонів осіб, які загинули, або були замордовані в різних обставинах від 1930 до 1953 року. Додатково, згідно з цими джерелами, один мільйон осіб були розстріляні. Енциклопедія подає, що коротко перед смертю Й. Сталіна в концтаборах СССР перебувало біля 10 мільйонів в'язнів. Більшість з цих таборів, після смерти диктатора, були зліквідовані, а політичні в'язні були звільнені, — пише газета.

А про український голокост, тобто масове винищування українців голодовою смертю в 1932-33 роках, таки не згадали, ані „Ню Йорк Таймс", ані згадана ним енциклопедія.

Курс гри на бандурі пройшов успішно

Мюнхен, Західня Німеччина. — Від 8-го до 19-го липня тут на Вільному Університеті відбувся курс п.н. „Порівняльний фолкльор: українська народна пісня і бандура".

Курс був організований спільними зусиллями УВУ і Товариства Українських Бандуристів, організацією яка ставить собі за завдання збереження та розвиток української культури, музики та бандури. Викладачами на курсі були д-р Віктор Китастий з Каліфорнійського університету у Санта-Барбара і Юліян Китастий, викладач бандури у нюйоркській Школі Кобзарського Мистецтва.

Кожного дня відбувалися тригодинні лекції на різні теми: українська народня пісня у контексті европейських народних пісень; поетика та символіка народних пісень; історичні пісні та їх значення для знання україн

(Закінчення на стор. 3)

Пишуть про „релігійність" атеїстів

Джерзі Ситі. — В щоденнику „Дейлі Нюз" з датою 26-го липня 1985 року, появилася стаття журналіста Кел Томаса, в якій знову порушена справа Великого голоду в Україні.

Тим разом автор добре поінформований і робить правильні висновки, а приклад знищення сім мільйонів українців голодом, що його викликано штучно є на те, щоб доказати, як атеїсти, в тому випадку комуністи, вміють „релігійно" виконувати поставлені собі завдання.

Причиною написання статті є для К. Томаса проблема відділення релігії від держави в ЗСА, в порівнянні з іншими державами. На думку автора на кожну жорстокість в ім'я релігії, виконано сотки жорстоких актів в ім'я атеїзму. Як перший приклад він подає горожанську війну в Еспанії, де загинуло сім тисяч католицьких священиків і монахів, а 25,000 до 50,000 населення згинуло тому, що були католиками. В тому самому часі на другому кінці Европи — пише К.Томас, Йосиф Сталін найбільший атеїст який колинебудь жив, винищив сім мільйонів українців штучним голодом. Цей самий совєтський уряд знищив в роках 1939-1945 населення Естонії на 25 відсотків.

В дальшому автор статті дає інші приклади, як, наприклад, культурну революцію в Китаї та правління Хмер Руж в Камбоджі, сандіністів у Нікараґуа та інших. Він стверджує, що від 1917-го року атеїстичний комуністичний режим вбив біля 140 мільйонів людей і доходить до висновку, що коли тепер в ЗСА карають за скрайність у релігійних поглядах (як наприклад, засудження людини, що кинула бомбу на клініку абортів), треба американцям доконче перевести паралелю із випадками релігійної нетолерантности і атеїстичного терору.

Розглядали способи зв'язків з пресою

Кеймбридж, Масс. (ФКУ). — На запрошення керівників канцелярії ФКУ загостили 23-го липня ц.р. на „робочий полуденок" до Факультетського клюбу Гарвардського університету дві професіоналістки українського роду з молодшого покоління. Це Віра Мороз, репортер для радіостанції WEEI в Бостоні, та Марта Базюк з редакції журналу „Бостон Фінікс".

Це була незвичайно приятельська, хоч і не менш ділова зустріч. Обі гості подали гарвардцям чимало заохочуючих заміток, підкреслюючи важливість безперервних контактів з чинниками преси, радіо та телевізії, пишучи їм і телефонуючи до них про значніші українські події. Приязні, хоч і настирливі, але дбайливо приготовлені звідомлення звернуть увагу, завжди в поспіху та під тиском зайнятого редактора, на українську проблематику.

Андрій Білик, що веде в імені ФКУ інформаційні акції з Вашінґтону, накреслив виразні вказівки поступовання, щоб домогтись успіху у подаванні українського матеріялу через американські часописи, журнали, по радіо та телевізії.

Прізвища редакторів і керівників програм провірено та підтверджено у вступних телефонічних зверненнях. Тоді вислано до кожного особисто адресовані листи із запрошенням прийти на показ фільму „Жнива розпачу", як із пропозицією рецензувати книжку „Страта голодом". В тиждень по висилці тих листів слідувала пригадка телефоном.

Багато з тих, що з ними контактувалось, виявили чемну терпеливість і слухали. Половина із 150 прохали надіслати їм книжку. Понад 40 примірників вислано поштою, а деяку кількість передано безпосередньо при відвідинах редакцій. Дехто заявив готовість прийти, щоб оглянути публічно висвітлюваний у Гарварді фільм, або зроблено домовлення з декількома про спеціяльну зустріч для „приватного" показування фільму.

Одначе ще один телефонічний „наступ" на „медію" день, чи два перед показом фільму значно поможе, бо в багатьох ситуаціях репортери, люди преси, непевні до останньої хвилини, куди їх спрямує головний редактор для здобуття цікавої розповіді.

Віра Мороз згадала, що біля 50 відсотків подачі звідомлень та новинок наступають в наслідок телефонування або листів. То ж дуже важливим є позитивний підхід до чинників масової інформації. Очевидно, це теж велике число людей у такій, чи іншій імпрезі притягає увагу преси, але не менш успішним є безпосередні контакти з редакторами та керівниками програм: вони тоді спрямовують журналістів — звітодавців на „покривання" тієї чи іншої події, проблеми та розповіді.

Але й репортер, згідно з порадою Віктора Малярика (з „Торонто Глоб енд Мейл"), може мати немаловажний вплив на те, що з'явиться як новина на сторінках преси, перед мікрофонами радіо, чи на телебаченні.

Зустріч перетворилась у своєрідний семінар для вивчення способів поширювання української інформації серед неукраїнського довкілля.

Появилася книжка про I Дивізію УНА в англійській мові

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Недавно появилася книжка п. н. „Fighting for Freedom" пера Ричарда Ландвера в англійській мові про українських добровольців I-ої Дивізії УНА. Видана Видавництвом Bibliolphile Legion Books, Inc., в Сілвер Спрінґ, Мериленд, з обгорткою на якій є портрет невідомого вояка дивізії з українським левиком на ковнірі одностою та поруч велику відзнаку Дивізії, роботи мистця Раміра Бусро, має 224 сторінок друку з повною бібліографією на кінці та 127 оригінальними знімками зі збірки автора та з різних видань.

Обкладинка книжки Р. Ландвера

У вступі автор подає присягу такого змісту:

„Ця книжка є присвячена всім колишнім членам міжнародної протикомуністичної армії в рядах СС, а особливо воякам 14-ої Дивізії гренадирів." У вступі автор вияснює, що в книжці він подає чому і як постала Українська Дивізія та що з нею сталося. Він підкреслює факт, що члени Дивізії це були українські націоналісти, усі наставлені протикомуністично, і що вони саме у рядах СС боролися плече об плече з усіми іншими західніми силами, що поборювали комунізм. Він боронить усі ці з'єднання проти теперішньої нової нагінки, буцімто всі вони були „воєнними злочинцями" і висловлює надію, що прийде день, коли не треба буде виправдуватися за свою приналежність до збройних відділів СС. Для непоінформованих американських читачів Р. Ландвер подає коротке введення в історію України від Першої світової війни до подій напередодні постання I-ої Дивізії, покликуючись на джерела з енциклопедії українознавства.

На кінці книжки, яка написана цікаво і джерельно, є поміщено ряд фотокопій рідкісних документів, наприклад, унікальне доручення командира I-ої Дивізії ген. Фріца Фрайтага відправити для усіх вояків Панахиду з приводу смерти Митрополита Андрея Шептицького і жалобу обов'язуючу усіх впродовж тижня 12-19-го листопада 1944 року.

Автор також окремо дякує усім тим американцям які допомогли йому до написання цієї книжки і які не бажали, щоб він вираховував їхні прізвища. Без їхньої допомоги авторові не було б можливо, як запевняє, написати цю книжку. Автор Р. Ландвер є автором двох інших книжок про збройні відділи СС — „Нарва 44" і „Льви із Фляндрії".

„Боротьба за свободу" коштує 20 дол. і можна її замовляти, пишучи до: Bibliophile Legion Books, Inc., P.O.Box 612 Сілвер Спрінґ, Мд., тел.: (209) 01-0612.

НА АМЕРИКАНСЬКІЙ БАЗІ СТАВСЯ ВИБУХ

Франкфурт, Західня Німеччина. — В середу, 7-го серпня, на автомобільній стоянці американської військово-повітряної бази „Рейн-Майн" вибухнуло авто, начинене вибухівкою. В результаті вибуху загинули два американці, а 11 німців, які працювали на базі, були поранені, двоє з них — серйозно.

Федеральний прокуратор Західньої Німеччини Курт Ребман заявив, що судячи „по почерку", цей терористичний акт здійснила підпільна група „Фракція червоний бриґад", яка давно спеціялізується на акціях проти американських військових частин, розміщених у Західній Німеччині.

Слідчі губляться в здогадах, яким чином терористам вдалося заїхати на територію бази, яка обведена загородою з електронними системами захисту. Ворота бази охороняються морськими піхотинцями і кожне авто строго перевіряється.

Ці заходи безпеки були введені ще в 1976 році, коли терористи „Червоних бриґад" підірвали бомбу в офіцерському клюбі бази.

Прокуратор К. Ребман сказав, що в минулому „Фракція червоних бриґад" переважно зразу брала на себе відповідальність за здійснені вибухи і вбивства. Але на цей раз ніхто не зателефонував до редакцій газет чи на телевізію. Прокуратор вважав, що терористи, мабуть, налякані гнівною реакцією громадськости на їх злодійські акції і вирішили не признаватися до свого злочину.

Товариство плекання мови відбуло збори

Оттава (ОУПС-УІБ). — Тут у приміщенні Оттавського університету відбулися у четвер, 18-го липня ц.р., приписані статутом Загальні збори Товариства Плекання Рідної Мови (ТПРМ), основаного в 1964 році й інкорпорованого в 1973 році як харитативну організацію.

Із звітів відходячої Президії ТПРМ присутні довідалися про трирічну працю в 1982-1985 роках: видано три річники „Слова на сторожі" (чч.20-22), бібліографічні праці, випуски „Канада етніка" й інші друки, а крім цього проведено акції в справі етнічних передач канадського радіо Сі-Бі-Сі, у справі конституційного признання статусу українській мові як реґіональній мові Канади тощо. Як єдина українська організація ТПРМ було членом Канадської федерації громадянства в Оттаві та було афілійоване з УММАН.

Після признання абсолюторії відходячій Президії, на внесення голови Номінаційної комісії д-ра Галини Семенюк з Дандас, Онт., збори обрали нову Президію на трирічну каденцію 1985-88 в такому складі: проф. Ярослав Рудницький, голова, Юрій Бучинський з Вінніпеґу й Юрій Терлецький з Торонто — заступники голови, Ольга Войценко з Оттави, секретар-скарбник, Яр. Пінчук з Ґрімсбі, Онт., й Тетяна Носка-Оборонів з Ляшін, Кве., члени Президії; д-р Семенюк очолив контрольну й номінаційну комісії.

У ближчому часі вирішено видати 23-те число „Слова на сторожі" та окремий випуск річника „Рудницькіяна" з нагоди 75-річчя президента ТПРМ у 1985 році.

Крім видавничої діяльности рішено далі поширювати акцію в справі зберігання та розвитку української мови в діяспорі через участь у різних святах, зібраннях та публічних виступах.

В СВІТІ

НЕСПОКОЇ В ПІВДЕННІЙ Африканській Республіці поширюються на різні провінції і повіти. Очевидно, джерелом неспокоїв є політика апартаїду уряду білої меншости в Преторії. Не треба виключати, що неспокої інспірують також закордонні держави. Вправді, в інформаціях не називається жадну державу по імені, але в політичних колах чимраз більше наголошується замішаність Москви у неспокої в ПАР. У південносхідній частині ПАР, у якій досі панував спокій, несподівано вибухли заворушення чорного племени Золю. Молодь концентрувала свої удари на білих мешканцях ПАР і на їхньому майні. Супроводжаючі дикими криками молоді банди підпалювали будинки і автомобілі білих, нищили підприємства і все, що попало їм під руки. Поліція відкрила вогонь гострими набоями проти великої товпи неґрів, вбиваючи чотирьох на місці, а кількох поранила. Заворушення сповільнилося, але поліційні чинники очікують нового вибуху люті і расової ненависти.

У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ І Північній Ірляндії не працювали радіо і телестанції на протязі 24-ох годин. Страйк журналістів охопив також закордонні передачі ББС, які передаються англійською і 36-ма іншими мовами багатьох народів.

ШКІЛЬНИЙ ТОВАРИШ Алі Аджі, турецького терориста, який вистрілом з пістолі тяжко поранив був Папу Івана Павла II 13-го травня 1981-го року, назвав Алі садистом, який у своїй терористичній дії хотів дуже уподібнитись до терориста Карльоса Джакаля. Седат Сіррі Кадем, приїхав на вимогу італійської прокуратури, як свідок на політичний процес проти А. Аджі і сімох інших обвинувачених у замаху на Папу осіб.

ПІСЛЯ ВБИВСТВА коменданта спеціяльних відділів в Сицилії, понад 200 поліціянтів попросили про перенесення їх до інших місцевостей Італії, бо місцеві чинники у Палермо не мають ані моральної сили, ані технічних спроможностей боротися з мафією, яка контролює не тільки економічний, але також політичний сектор життя. Поліціяни поскаржились, що головна комендатура в Палермо не має навіть розпрацьованого пляну боротьби з мафією і полагоджує поодинокі випадки дуже поверховно.

РЕЛІГІЙНІ ШКОЛИ в Ізраїлі забороняють програму мішаного навчання жидівських дітей разом з арабськими, побоюючись в першу чергу мішаних подруж. „Не треба закривати фактів, заявив Яков Гаддані, директор релігійного виховання, що 80 відсотків мішаних подруж наступили там, де жидівське населення живе змішане з арабським, наприклад в Рамлі, Назареті і Гайфі." Він підкреслив, що релігійні араби погоджуються з його поглядом, що одні і другі повинні вчитись мирно жити одні біля одних, але не заохочувати молодь до шлюбних зв'язків між ними. Міністер освіти Їцак Навон натомість заявив, що 79 відсотків шкільництва в Ізраїлі продовжуватиме програму мішаного навчання.

ПАПА ІВАН ПАВЛО II РОЗПОЧАВ СВОЮ ПОДОРОЖ У АФРИЦІ

Льоме, Того. — Тут приїхав у четвер 8-го серпня 1985 року Папа Іван Павло II на початок своєї тури по Африці, яка буде тривати 12 днів. Виїжджаючи з Риму він у розмові з журналістами виступив гостро проти расизму і апартаїду і сказав, що він дуже радо відвідав би ті частини Африки, де панує голод, як також те, що його дуже просять з неґритянських кіл відвідати Південну Африку, де тепер панує сильне напруження відносин поміж урядом і населенням.

Папа Іван Павло II

Першою зупинкою Папи була ця маленька африканська держава, Того, де він задержався у столиці. Його привітання було переведене на спосіб африканського населення танцями і співами, а Папа у своєму першому слові заявив, що католицька Церква є готова до того, щоб проповідувати віру, яка є „справжньою християнською і справжньою африканською". В Того лише 20 відсотків населення є католицьке, а 60 є анімістами, що становить традиційну релігію африканських народів із вірою в силу предків і „вудо". У своїй проповіді, під час торжественної Служби Божої, Папа Іван Павло II заторкнув дуже дражливу справу традиційних вірувань у злих чи добрих духів заявляючи, що християнське милосердя вимагає вирозуміння для традиційних африканських практик, які є добрі, здорові морально і сумісні з вірою в одного Бога. Але рівночасно Папа ясно підкреслив, що віруючі мусять зірвати зі звичаями, які ідуть в розріз з вірою в Бога.

Того, одна із найменших і найбідніших африканських держав, належала до Франції і тому далі офіційною мовою залишилася французька мова, якою і промовляв до зібраних Папа. Його відвідини в цій державі пляновані були на те, щоб підсилити християнську віру та не допустити до поширення мусулманської релігії, що тепер там дуже намагається здобути силу. Папа зустрівся увечері після приїзду і Служби Божої із представниками християнського і мусулманського світу.

Арабська Ліґа відбуває свої наради в атмосфері незгоди

Касаблянка, Марокко. — Арабська Ліґа, членство якої складається з 21 арабських країн, відбуває свої наради в атмосфері незгоди, погроз, попереджень тощо. Участи в нарадах не беруть: Сирія, Ливан, Південний Ємен, Альжир і Лівія і ця відсутність деяких держав та розбіжність думок між учасниками конференції і неприявними країнами вказує на двоподіл в арабському світі, — кажуть політичні спостерігачі.

Король Марокко Гассан II відмітив це дуже виразно під час відкриття конференції в середу, 7-го серпня ц.р., кажучи, що „треба жалувати, що ми і в цьому випадку не зуміли здобутися на єдність і цю обставину напевно використають ворожі сили, щоб нас ще більше порізнити, використовуючи наші різниці думок на ті чи інші справи". Спостерігачі звертають увагу, що участи в конференції не взяли якраз ті держави арабського світу, які посередньо чи безпосередньо знайшлися під впливами комуно-московської імперії, особливо Сирія і Південний Ємен, не згадуючи вже про лівійського диктатора Муаммара Каддафі, який витрачає великі гроші для того, щоб спровокувати нову війну проти Ізраїля, а по можливості також проти Савдійської Арабії і Єгипту на Близькому Сході.

Тільки 10 з усіх 16-ти держав учасниць конференції є репрезентовані головами держав, решта прислали своїх міністрів закордонних справ, або другорядних членів кабінетів. Крім того в кулюарах конференції кружляють різні „татарські вісті", що, мовляв, Дамаск, тобто Сирія, хоче за всяку ціну розбити наради Арабської Ліґи і тому підготовляє на скору руку звільнення сімох закладників американців, француза і ливанця. Передвісником такого потягнення мав бути звільнений ливанець, співробітник американської телевізійної сітки Ен-Бі-Сі Шаґіб Гумейден, захоплений мусулманами-шіїтами минулого тижня.

Таке потягнення Сирії без сумніву відвернуло б увагу світу, зокрема засобів масової інформації від нарад в Касаблянці і постанов Арабської Ліґи, яка мала заманіфестувати єдність арабських держав і передискутувати проблему встановлення території для палестинців, які ще й досі тиняються по різних країнах Близького Сходу.

Сирія, однак хоче мати рішальне слово і в цій справі, тому її представники напередодні конференції скартали становище Палестинської Визвольної Організації, яка, мовляв, „їде на мотузку імперіялістів ЗСА і їхніх відпоручників на Близькому Сході".

Навіть серед учасників конференції є багато прихильників Сирії, яку малі арабські держави вважають одиноким „заборолом проти ізраїльських напасників". Деякі не вважають Сирії за свого приятеля; але не хочуть, щоб вона була їхнім ворогом.

В листопаді цього року Ліґа засідатиме в Ріяді, Савдійська Арабія, і до того часу араби надіються полагодити між собою існуючі непорозуміння.

В АМЕРИЦІ

АГЕНТИ МИТНОГО БЮРА на летовищі ім. Кеннеді в Ню Йорку спинили відлет літака Ер Джамейка до Ямайки та сконфіскували велику кількість маріхуани. Показалось, що від жовтня знайдено біля п'яти тонн маріхуани на літаках Ер Джамейка. Люди, які вибирались на вакації до Джамейки відлетіли наступного дня.

В МАЯМІ ЗЛОДІЇ обкрадають пасажирів автомобілів на головних шляхах. Злодії стоять біля своїх автомобілів на шляхах і вдають, що їм треба помочі. Вони також ночами кидають каміння в автомобілі і відтак нападають на пасажирів. Поліція зловила вже понад 20 молодих чоловіків, які живуть біля головного шосе міста. Досі зареєстровано 75 випадків та[illegible]

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Советські шпигуни в ЗСА

Коли писані ці рядки, то ведеться в ЗСА судовий розгляд аж трьох советських шпигунських афер. Вперше в історії Америки аґент ФБІ Ричард Міллер заарештований за передавання засекречених матеріялів своїй приятельці Светлані Оґородніковій, аґентці КҐБ. Колишній службовець Сі-Ай-Ей Шерен Скренедж, передавала засекречені документи Майкелові Сусідсові, своєму приятелеві, родом з Ґани, який був на службі КҐБ. Врешті, найповажніша і найбільш розгалужена шпигунська афера родини Покерів, в якій колишній радіооператор морської фльоти Джеррі Вокер передавав засекречені американські морські коди своєму батькові, який співпрацював із своїм братом у передаванні цих морських кодів советському шпигунові.

Ця остання серія шпигунських афер стурбувала членів Уряду і Конґресу. Появилися різні проєкти, як протидіяти наступові советського шпигунства. Між тими проєктами є плян встановлення кари смерти для шпигунів, що їх дотепер карали не довше ніж 10-літньою в'язницею. Мають драстично скоротити число комуністичних „дипломатів", які живуть в ЗСА (в амбасаді СССР у Вашінґтоні, консулятах у Ню Йорку, Сан Франсіско і Чикаґо та в Об'єднаних Націях), заборонивши Москві і її сателітам висилати до Америки більше своїх „дипломатів", насправді шпигунів, аніж ЗСА має своїх представників у даних країнах. Передбачується загострити „скрінінґ" осіб, які дістають доступ до військових таємниць, але це нелегка справа, бо в одному тільки промислі, який працює для військових цілей, є коло трьох мільйонів робітників. ФБІ твердить, що в Америці постійно діють численні советські шпигуни з пашпортами дипломатів, професори й студенти за програмою культурного обміну, службовці аґенцій Аерофлота, книгарень, висилкових аґенцій і „туристи". Контррозвідки і політична поліція різних вільних країн має повні руки роботи: протягом останніх двох років видалено з різних країн світу 160 советських „дипломатів" на активній службі шпигунського відділу КҐБ.

Колишній директор Центральної Розвідчої Аґенції (Сі-Ай-Ей) Стенфілд Тирнер твердить, що найбільшою спонукою, щоб ставати зрадником рідної країни і працювати для СССР, є таки жадоба гроша, є „легкий заробіток", що його обіцяють советські вербувальники американських шпигунів. Але дехто з отих американців прикривається „ідеологічними симпатіями" для комунізму, хоч в останньому десятиріччі таких „рожевих і червоних" американців є вже мінімально. Декого з молодих людей, які йдуть на гачок советських шпигунів, приманює авантюрницький риск, інші падуть жертвою шантажу — це ті, які мають рідних в СССР, або ті, про яких советські шпигуни дістали компромітуючі матеріяли.

Советські шпигуни ласі на все, що засекречене. Звичайно, найвартіснішими для Москви є безпосередні секрети про американські збройні сили, як ось радіотелефонічні коди, що їх викрадали й продавали большевикам члени родини Вокерів. Але найбільша метушливість советських шпигунів стосується нових технічних винаходів, почавши від великих машин-двигунів та скінчивши на мікроскопічних фотоапаратах і всій щораз ширшій ділянці електроніки й компюторства. Америка зі свого боку застосовує супроти СССР такі прецизні підслухові й обсерваційні прилади, включно із використовуванням для цієї цілі космічного простору, що советські збройні сили, їх розташування, їхні досвіди і користування в советському військовому промислі викраденими технічними тайнами — не є для американської розвідки і контррозвідки ніяким секретом.

Американський тижневий ілюстрований журнал „ЮС Нюз енд Ворлд Репорт" з дати 12-го серпня ц.р. ціле своє число присвячує советській шпигунській діяльності в Америці й інших вільних країнах. Зокрема прецікавою є написана найкращими фахівцями 4-сторінкова стаття „Як совєти викрадають американські тайни високої техніки?" Читаємо там, що СССР заощаджує щорічно більйони рублів, не потребуючи переводити власні коштовні досліди, бо користуються викраденими в Америці винаходами. Советські шпигуни мають за свій головний приціл діяльности в ЗСА — 11,000 компаній, які виконують замовлення від Пентагону. Як обмежити свободу рухів советських шпигунів по Америці і як стежити за службовиками й робітниками у тих 11,000 компаніях, щоб вони не стали зрадниками, — це страшенно трудна праця. Фахівці потішають себе, що вони знають краще все, що стосується збройних сил СССР і його сателітів, ніж Москва знає про Америку.

Ніна Строката

ЧИ „ПРОЗРІВ" ЮРІЙ ШУХЕВИЧ?

Чимало українців, що живуть у вільному світі, отримують з Києва газету, яку під назвою „Вісті з України" видає КҐБ. За винятком деяких видавництв, котрі досліджують пресу в підсовєтської України, мало хто з наших співвітчизників замовляє цю газету для себе, а тому названий видавець розсилає свою продукцію на будь-які українські адреси поза Україною. В УССР на „Вісті з України" передплату не оголошують. Окремі сенсаційні — випуски цієї газети співробітники КҐБ власноручно розносять політв'язням, їхнім родичам або друзям, а також тим, хто під слідством. (Про все це знають з власного досвіду українські політв'язні післясталінського періоду).

Останній випуск „Вістей з України" (ч. 28 за липень 1985 року) щойно зайшов на американський континент. У тому випуску впадає в очі публікація з назвою „Прозріння".

У вік інформаційного вибуху важко чинити опір наступові інформації, навіть ворожої. А ще як на сторінках отих „Вістей" з їхнім „прозрінням" промайнуло ім'я Юрія Шухевича, не одному закортіло прочитати, бож, може, справді прозрів сліпий Юрій Шухевич. Та читачі, спокушені бажанням доброї вістки, знайшли щось зовсім інше: передусім цитати з листа, який, як зазначає автор „Прозріння", написав до редакції газети Юрій Шухевич. А далі йдеться про те, що його рідна сестра Марія щасливо живе у Львові, що племінники знищеного Москвою Степана Бандери теж щасливі, живучи в підсовєтській дійсності.

Усе це прочитали і обговорюють між собою люди, які, мабуть, не раз питали в новоприбулих з України, чи то може бути таке, що матір і сестру Юрія вже не переслідують, а почувши стверджувальну відповідь, втрачали довір'я до того, кого розпитували. Сьогодні всі недовірливі мають нагоду переконатися, наскільки передбачливе КҐБ у плянуванні задумів для дискредитації й розколу українства, де б воно не жило.

„Спокій" прийшов до найближчої рідні генерала Романа Шухевича та до рідні провідника патріотичної організації Степана Бандери аж тоді, коли КҐБ знайшло методи, щоб позбутися обох. На той час живі члени родини генерала й керівника націоналістичної організації вже відбули чималий реченець неволі. А ще треба додати, що „спокоєм" сім'я загиблого генерала Шухевича мала втішатися тоді, коли КҐБ вело тридцятилітню війну з сином покійного генерала, бо син ніяк не хотів повірити в смерть батькових ідеалів. Заради перемоги в тій важливій війні обмежено увагу до іншої рідні генерала Шухевича, до рідні Степана Бандери та до деяких інших осіб, що їх імена тут не подаємо.

Дотепер нам здавалося, що знаємо про всі наслідки тривалої війни КҐБ проти Юрія Шухевича. Аж ось прийшло до нас „прозріння": терпеливість влади і КҐБ в певних випадках означає намір викликати в нас, далеких від України, думку про те, що там відбуваються зміни на краще. Насправді ж іде безперервна, підступна й жорстока боротьба за душу української людини, де б вона не перебувала: чи то в підсовєтській Україні, чи то за межами України у вільному світі.

Війна ця триватиме ще довго. А тому гартуймо себе, щоб не ставати причетними — фізично чи духово — до співучасти у підступних і дезінформуючих акціях ворога. І хай ніколи не припиниться наша робота для допомоги та захисту братів, які пробують протистояти московсько-комуністичній навалі.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про річниці, що збуджують різні почування

Цей рік є повний річниць, які однаково доторкають і поодиноких людей, і ціле людство.

Власне кажучи, невідомо, чому так голосно і загально відзначують 40-річчя закінчення Другої світової війни, не чекаючи на більше логічну і прийняту п'ятдесяту річницю. Чи бояться, що до десяти років вже не буде між живими багато її очевидців, чи тому, що до того часу вже йтиме третя світова війна?

Як би воно не було, учасники цієї великої майже ґльобальної війни відсвятковують 40-річчя від її закінчення на різні лади та з різними почуваннями. Не відгуло ще відзначування цієї річниці у Західній Німеччині із участю президента Роналда Регена і великою контроверсією відвідання воєнного кладовища, на якому були також поховані вояки відділів СС, як відмітили у свій типовий спосіб „Велику вітчизняну війну" в СССР, згадуючи при тому вперше від довгих років ім'я Йосифа Сталіна. Постійним пригадуванням голокосту відмітили цю річницю жиди, пробуджуючи знову притихлу дещо ненависть до націонал-соціялізму і до всіх тих, яких вони уважають симпатиками гітлерівського режиму.

В останніх днях прийшла на чергу ще одна річниця: 40-річчя скинення атомової бомби на японські міста Гірошіму і Нагасакі. Знову пригадали одну із найбільш неприємних подій Другої світової війни, і ціла преса, усі засоби інформації переповнені описами, розповідями очевидців і оцінками тієї потрясаючої події. Тут також почування станули на першому місці: почування суму і резиґнації у японців; почування сорому і страху перед нуклеарною зброєю у частини американської спільноти. Біля 138,000 людей впали жертвами безпосередніми або у наслідках цієї першої атомової бомби в Гірошімі і хоча і в Японії, і в ЗСА за цих 40 років виросли нові покоління, які не пережили ані 6-го ані 9-го серпня 1945 року, Гірошіми забути не можна: „Ніколи більше Гірошіми!" — цей клич японців став у останніх днях голоснішим ніж досі, а йому в унісон відгукнулися тисячі противників атомової зброї протестами, походами і промовами в ЗСА і в Західній Европі.

А тим часом світ далі зброїться, помимо усіх щирих і нещирих мирових закликів і помимо почувань страху чи непевности за майбутнє. Отож людські почування не відіграють великої ролі у світовій політиці. Вони так мало важливі сьогодні, як і раніше. Страх, сором, любов, ненависть, завзяття, патріотизм — все те, що звичайна людина носить у серці, може знищити один наказ, один підпис, одне рішення політичних провідників.

Чи не знаємо того найкраще ми, українці? Тому може ці різні річниці, зв'язані з Другою світовою війною, ми переживаємо трохи інакше ніж наші сусіди. Бо світ у виявах своїх почувань забув або не хоче знати, що без Гірошіми і без війни могло згинути не 130,000, а 7 мільйонів безборонного населення. І західній світ не хоче бачити, що у „мирних" сорока роках систематично винищується не зброєю, а усіми засобами цивілізації і психічного терору цілий наш народ.

І досі протягом відзначування усіх тих річниць війни ніхто не згадав публічно, що найбільше число її жертв не згинуло в Гірошімі чи у концентраційних таборах Німеччини, а з рук провідників совєтського режиму, що і тоді і сьогодні називають себе найбільшим звеличником світового миру і дружби народів.

О-КА

Леся Храплива Щур

ДВІ КНИЖКИ ЖІНОЧОГО РОДУ

На моєму столі — дві книжки. Одна пожовкла, принишкла під тягарем років. Треба торкатися її з пошаною, належною тому вікові. Та, зрештою, — і щоб не розпалися крихкі листки паперу. На внутрішній сторінці обкладинки — старанно виписаний і підкреслений підпис власниці: „Зофія Ганкевич". Молодо померла галицька попівна, сестра моєї бабуні. Від неї одержала бабуня цю книжку в спадку. Пам'ятаю добре, від наймолодших літ, як бабуня показувала мені її (торкатися її не було вільно!) та розказувала, як то зібралися були разом українські жінки та видали таку книжку — саму тільки жіночу. Бабуні вже давно нема, а книжка, що мені дісталася, — чи не єдина на всю Канаду.

Друга ж книжка, навпаки, молода і чепурна, з гожою віньєткою, роботи Слави Ґеруляк, на обкладинці — дві дівчини у квітках та скиндячках плетуть спільно вінок. Картина цілком модерна, але мисткиня зуміла напоїти її мудрістю століть.

Обидвом книжкам на ім'я „Перший вінок". Різні тільки дати та місця появи. Перша видана заходом та коштом Наталії Кобринської й Олени Пчілки у Львові в 1887 році, друга в Ню Йорку в 1984, видання Союзу Українок Америки, члена Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, яка об'єднує українок усіх країн світу, за винятком тієї, де вийшло перше видання. Ця книжка — несміливі, чи власне, як на їхні часи, відчайдушно сміливі спроби двох непересічних жінок по цей і той бік кордону між двома займанщинами. Її перевидання майже сто років пізніше, поклін праматерям від українських жінок, які вже пройшли столітній шлях за їх почином і вказівками, і сьогодні закріплюють нашу правду по всіх континентах із гарячою Африкою включно.

Справді, вражаюче порівняння, і варте застанови!

Зміст обидвох книжок такий же точно самий. Власне друге видання — це фотокопія першого. Доданий тільки вичерпний вступ та біографічні замітки про авторок книжки, пера д-р Лариси Залеської-Онишкевич. І вступ і замітки написані незвичайно сумлінно, можна б сказати, з пієтизмом та сантиментом. Із них сьогоднішня читачка пізнає людей та обставини, в яких ця книжка появилася на світ, та якою небувальщиною й новиною була вона на їх тлі. А сама точна відбитка старого видання у новому трівкому оформленні (на майбутніх сто літ) приносить, крім самого тексту, ще й „запах доби" із правописом XIX століття та специфічною формою черенок друкарні ім. Т. Шевченка у Львові.

Інакше поступили із цим твором большевицькі перевидавці. Бо перевидали вони його теж, але солідно проредаґували, — як на це вказав у своїй статті в журналі „Сучасність" проф. П. Одарченко, — викидаючи із живого тексту все, що могло б пошкодити їх інтерпретації тих подій та „дружбі народів".

А коли ми сьогодні вчитаємося наново у зміст, повний і незмінний, цього збірника, не можемо надивуватися ширині та всеохопності його. Лише самих авторок сімнадцять, а заступають вони дві частини тодішньої України, тої, що стала соборною аж тридцять років пізніше. Дві частини, розділені кордоном між двома займанщинами, між Австрією і Росією, чи точніше між Заходом і Сходом Европи. І творять ці авторки повний перекрій усіх суспільних верств нашого тогочасного народу, як відмітила це слушно Ірина Книш у своїй книжці „Іван Франко та рівноправність жінки". Бо й справді, від селянок, Анни Павлик та Катерини Довбенщукової, через численних типових попівен, представниць тодішньої галицької інтеліґенції як Ольга і Михайлина Рошкевичівні, Климентина Попович, Олеся Бажанська, до поміщиць-дворянок як Олена Пчілка, Ольга Хоружинська-Франко, чи Ганна Барвінок. Одні з них, що лише розправляли крила до майбутнього „титанічного лету по верхогір'ях", як Леся Українка, інші, як Ганна Барвінок чи Олена Пчілка, були вже письменницями з іменем і стажем. В інших ще були в „Першому вінку" перші й останні спроби пера, дарма, що вдалі, але ж пізніше їх життя не так складалося, щоб розвивати літературні таланти.

І яке ж тут багатство жанрів — лірика й епічні поеми, оповідання, етнографічні записи, ессеї на суспільні теми.

І в самому змісті — повний перекрій тодішніх Україн: селянки („Перемогла" Ганни Барвінок), міської бідноти („Пісок! Пісок!" Софії Окуневської), галицького священичого середовища („Попався в сіть" Сидори Навроцької-Паліїв), інтеліґенції („Пані Шуминська", „Пан суддя" Наталії Кобринської), та наддніпрянської молоді, що всіма силами змагала до знання й національної свідомости („Товаришки" Олени Пчілки). Тут не від речі згадати, що теми з життя інтеліґенції були в ті часи ще великою новиною в нашій літературі, бо ще й у майбутньому була „Блакитна троянда" Лесі Українки, і навіть „Соняшний промінь" Бориса Грінченка.

Якось не довелося знайти вістки, чи видруковані у „Першому вінку" твори — це все, що вдалося зібрати редакторкам; чи може довелося їм відкидати дещо, через невідповідний рівень. Та як би не було, у всіх творах видно і широке начитання, і талант, і почуття мистецької міри. Чи це будуть дуже ще молоденькі спроби шістнадцятьлітньої Лесі Українки, чи Климентини Попович, чи справжні глибоко ліричні поезії Уляни Кравченко та Дніпрової Чайки. І проза, згідно з панівним тоді реалізмом, дає повні, живі картини як подій, обставин, так і живих переживань живих людей. Як слушно завважила рецензентка, д-р Марта Богачевська-Хом'як: „Більшість творів замітно вільні від риторики". Ще краще можна оцінити ессеї Наталії Кобринської „Про рух жіночий в новіших часах", „Українське жіноцтво в Галичині в наших часах", „Замужня жінка середньої верстви". В них авторка підходить до матеріялу з великою увагою, робить підсумки тільки із добре удокументованих фактів і виказує небувалі начитання й знання того, про пише.

Такі були перші спроби 100 літ тому. На сьогодні українське жіноцтво може заслужено похвалитися доспілою Лесею Українкою, Ольгою Кобилянською, Катрею Гриневичевою, Оксаною Лятуринською, Оленою Телігою, Ліною Костенко та незчислимою кількістю інших мисткинь слова. І жіночий рух мав своїх: Софію Русову, Зінаїду Мірну, Ганну Келлер-Чикаленко, Мілену Рудницьку, Олену Лотоцьку, Лідію Бурачинську і знов же багато інших. Відбув переломову хвилину тріюмфального Ювілейного З'їзду в Станиславові в 1934 році та на 19 літ перед усіми українськи-

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЧИ МОЖНА УЗАГАЛЬНЮВАТИ?

Маючи фінансове забезпечення, хату і навіть вже VCR, за статтею О. Кузьмович „Українські яппіс" „Свобода" з 23-го липня 1985 року) я є закваліфікована авторкою тієї статті до тієї групи. І тут я мушу стати в обороні своїй і численних моїх сучасників.

Не приглянувшись зблизька, можливо що всі ми виглядаємо поверховні і так перейняті матеріяльними здобутками і добробутом, що не цікавимося справами, які не заторкають нашого особистого життя. В дійсності, основним є те, що виховати третє покоління в Америці є справою багато труднішою, ніж було виховати нас, тобто друге покоління.

В статті О. Кузьмович написано, що наші американські сучасники возять дітей на теніс і бейзбол, а ми возимо дітей у суботу до школи українознавства, на різні лекції чи сходини. О. Кузьмович не згадує про те, що всілякі зайняття, лекції народних танків, навчання в Українському Музичному Інституті, зайняття в спор-

(Закінчення на стор. 3)

Ол. Терпкий

ПЕРША ОКУПАЦІЯ

II

Найбільш діяльний був організаційний відділ укомплектований з працівників органів безпеки. Саме сюди по кілька разів на день заходили різні галани, козланюки, гаврилюки, тудори і їм подібні. Вони майстрували доноси на культурно-громадських працівників, духовників та членів українських партій. Точніше, вони були позаштатними дорадниками. Без їхньої допомоги неможливо було б здійснити репресійні заходи.

Тим часом урядова комісія видала серію наказів, найголовніші з них: націоналізація банків, промисловости, торговельних закладів, уневажнення польських грошей та створення обласних організацій. Напочатку було ухвалено створити Львівську, Тернопільську, Станіславську, Дрогобицьку, Волинську та Рівенську області. (Згодом Дрогобицьку область було зліквідовано). Ще раз було підтверджено відповідальних працівників на керівні посади обласних установ. Перед від'їздом відбулася нарада, на якій Хрущов поблагословив нових „господарів" Львова та попередив про пильність і гуманне ставлення до населення. Тут же розподілили кореспондентів по областях, що мали висвітлювати хід подій на периферії.

Моє становище було відмінне від інших хоч би тому, що я репрезентував газету „Советская торговля", яку цікавив розвиток кооперативного руху, заготівельна та виробнича діяльність. Саме тому я входив до групи кооператорів, що її очолював член уряду — голова Кооперативної спілки І. Дрофа. З цією групою я виїхав вперше на периферію до Дрогобича.

Як відомо, Дрогобич це невелике провінціяльне місто, де в цей час влада була в руках війська. Розмістилися ми у готелі з голосною назвою „Европа", що стовбичив на пагорбку неподалеку базару, серед якого красувався круглий, наче цирк, новий будинок. Його й було націоналізовано для обласних організацій.

У цьому ж готелі відбулося моє перше інтерв'ю з працівником, що назвав себе Петрусем. Його резиденція містилась в комірчині під сходами. Там стояло ліжечко, на стіні розвішані парасолі, дощовики...

— Що ви тут робите? — питаю.

— Обслуговую панство.

— Скільки ж вам платять?

— Ніц.

— Працюєте даремно?!

— Прошу пана-товариша, то є так: приїде якийсь пан, мушу до кімнати валізу занести — маю 50 грейцарів, якщо на дворі дощ — тицьну йому парасольку, знову 50... Роботи досить: почистити мешти, покликати візника, винести валізу. За все пан му платити.

— Скільки ж вам перепадає денно?

— Як коли. У погожий день два-три золотих, у кращий — чотири-п'ять.

Маєте родину?

— Так. На селі мешкає ґаздиня з двома малими. Маю мало землі, мушу й підробляти.

Що я міг написати про це інтерв'ю? Адже редакційний розсильний одержує 90 карбованців на місяць, коли кілограм ковбаси коштує 13 карбованців. Словом, мої контакти з населенням зведено на нівець. Інші співбесідники ставились з недовірою і з острахом.

Після створення організаційного бюра обласного виконавчого комітету та обласної споживчої спілки І. Дрофа зі своїми дорадниками повернувся до Львова, де вже готовились до скликання народних зборів. А в готелі нашого постою на всі лади точились дискусії, хто такі галичани: українці, поляки чи австрійці? Адже ми одні одних не розуміємо, хоч ґоворимо українською мовою.

Була це порожня балаканина, знаючи, що серед присутніх звичайно був донощик. Не можна було сказати істину, що ґаличани все життя йшли несхибним шляхом Богдана, Шевченка, Франка — відсепаровуючи намул чужих впливів, то зрозуміти їм шлях, промощений Єжовим від Києва до Соловків, важко й непосильно. Їм хочеться знати про колективізацію, голод, репресії. Але все йшло за пляном: артисти співали, поети деклямували, пропаґандисти проповідували про радісне й заможне життя.

Нарешті 26-28-го жовтня у Львівському театрі відбулися народні збори. Зареєстрованих було 1484 осіб, що формально вирішили долю Галичини. На цих зборах з привітанням виступила малограмотна селянка села Черчого зі Станіславівщини Ганна Гоголь та робітник залізниці Василь Садовий, яких було обрано депутатами народних зборів. Їм і було доручено відвезти ухвалу до Києва. Як і треба було сподіватися, збори одностайно проголосили совєтську владу на Західній Україні. Інша справа, чи були ці збори правними вирішувати долю народу? У нагороду льояльности до режиму, Садового призначили головою профспілки залізничників, а Г. Гоголь — заступником голови Рогатинського районного виконавчого комітету.

Поскільки західні землі стали совєтськими, нашу культбриґаду демобілізували. Повертались ми зі своїми „трофеями" поїздом. Наповнені валізи купном підносили настрій. Але у Волочиську, проходячи таможню контролю, — настрій зник, а деякі артисти навіть прослізились. Наші „трофеї" було переполовинено на підставі того, що перевозити кілька однорідних речей заборонено. Звичайно, відповідальні перевірці не підлягали. Вони поверталось легковими автами і митникам зглядати туди було зась.

Щоб узаконити прилучення Галичини до Совєтського Союзу, Верховна Рада СССР 1-го листопада ухвалила: „Включити Західню Україну до складу СРСР і возз'єднання її з УРСР, а Верховна Рада республіки лише 15-го листопада ухвалила прийняти Західню Україну до складу УССР. Дивовижна була й сама процедура. Делеґація від народних зборів на чолі з Садовим і Г. Гоголь представилась перед президією Верховної Ради з поданням у формі книги 4x3 футів на обгортці якої рукою маляра було написано: „подання у Верховну Раду УРСР рішень прийнятих українськими народними зборами Західньої України". Подання було затверджено одноголосно.

У фіналі цієї комедії, відбувся концерт і бенкет, на якому делеґатам було вручено подарунки: одним патефон з платівками, іншим гітари, а ще іншим балалайки.

Кінець

Караються, мучаться, але не каються

„Якщо я був би останнім українцем на світі, я і тоді боровся б за Україну".

Л. Лук'яненко

Добром нагріте серце

Коли в лютому 1976 року був заарештований український поет Микола Руденко, на захист його виступили члени Української гельсінкської групи, Міжнародна амнестія, письменники вільного світу й активісти громадського життя в українській діяспорі. Поміж усіх, хто заповзявся рятувати від неволі Миколу Руденка, найбільш діяльною виявилась його дружина Раїса.

Раїса була співучасником пошуків істини, якій віддався її чоловік. Раїса оберігала його спокій, перебуваючи з ним у тому світі, в якому він жив та який створював у своїй душі. Про це Микола Руденко скаже пізніше в поезіях із-за грат:

"Життя — це ти. Твої маленькі руки
тримають світ, який живе в мені".

Ніхто не знає, чи Раїса сподівалась на таке признання, та з перших днів ув'язнення чоловіка вона укладала й розсилала протестні заяви, які стали для нас джерелом інформації про плянування та здійснення репресій щодо Миколи Руденка.

Раїсу покликали за свідка під час судового процесу проти її чоловіка. В суді вона почула, що Миколу звинувачують у виготовленні, зберіганні та розповсюдженні текстів його творів.

"Виготовлення" текстів — це професія письменника, а що чоловік Раїси письменник, про це суд знав, бо Микола Руденко — автор багатьох книжок, виданих в підсовєтській Україні.

"Зберігання"і "поширення" написаного — це логічне завершення письменницької праці. Та в суддів СССР своя логіка — вони шукають за трьома ознаками антирадянської агітації й пропаганди, які включають "виготовлення, зберігання, розповсюдження". І от Раїса, покликана за свідка, стверджує, що то вона переписувала на друкарській машинці у кількох примірниках деякі тексти, написані чоловіком. Визнає не тому, що погоджується бути свідком звинувачення, а тому, що сподівається зменшити суму звинувачення проти Миколи.

Та даремними виявились сподівання Раїси. Суд призначив Миколі найбільшу кару, яку тільки було можливо: 12 років неволі (7 років ув'язнення в таборі суворого режиму та 5 років заслання).

По суді Раїса чекала, коли го вже завезуть чоловіка до табору, бо ж туди можна приїхати на побачення (хіба почнуть його карати позбавленням побачень, як це робили не раз з іншими політичними в'язнями). Та Миколу завезли не до табору, а до в'язниці київського КҐБ. Там організатори його "справи" почали намовляти засудженого письменника, щоб він зрікся своїх переконань. За це обіцяли волю. Тоді ж таки "лицарі" Федорчука, які нібито покликані дбати про державну безпеку, взялися до роботи, в наслідок якої Микола Руденко міг би втратити віру в друга-дружину.

Раїса Руденко

Тут треба нагадати про таке: засуджений дістає право на листування лише прибувши до місця відбування кари. Коли ж його туди з якихось причин не поспішають везти, він може листуватися, якщо дістане спеціяльний дозвіл прокурора. Дозвіл видає здебільшого прокурор, який призначений вести нагляд за діяльністю КҐБ (є тепер така прокурорська посада в кожній обласній прокуратурі). Отакий прокурор у Києві дозволив, щоб Микола Руденко писав листи до дружини, і почав Микола писати листи до Раїси, сидячи у в'язниці київського КҐБ. І Раїса писала до нього. Та ні один з листів Миколи не зайшов до Раїси, і жоден з її листів не потрапив до нього.

Організатори цієї містифікації запевняли Миколу, що всі його листи переслано до дружини, а як він від неї не має відповіді, то це через те, що Раїсу не цікавить доля чоловіка. У той самий час синам Миколи (від попереднього шлюбу) було дозволено відвідувати батька. На побаченнях сини піддавали йому думку про каяття, а про Раїсу й словом не згадували. Виглядало, ніби Раїса справді опинилась осторонь його долі.

Микола не покаявся, хоч і сини, й чекісти запевняли, що тим він шкодить не тільки собі.

Пізніше про цей пекельний час після суду дізнаємось з в'язничних поезій Миколи Руденка, які вирвуться з-за ґрат і зайдуть у вільний світ:

"Якби та буря, що в душі пройшла,
З моїх грудей прорвалася назовні —
О, скільки б скоїлось у світі зла!"

Про Раїсу Руденко важче писати, аніж про будь-яку іншу з дружин політичних в'язнів, бо про неі писав поет Микола Руденко. Але ж про вік чи про фах можна розповідати прозою. Отож Раїса народилася у 1939 році в селянській родині. Мала безрадісне дитинство, бо, як видно з дати народження, її дитинство припало на важкі воєнні й повоєнні роки. Здобувши фах лаборанта, вона довгий час жила й працювала в курортних закладах Києва. Зустріч з Миколою Руденком принесла їй велику любов і можливість для широкої й незалежної самоосвіти, яку вони стали здобувати вдвох. Життя було змістовне, хоч і багате на труднощі (у тому числі й матеріяльні).

Як тільки Миколу привезли до табору, Раїса приїхала до нього на побачення, а пізніше приїздила на всі побачення, які йому були дозволені. Коли поезії Миколи з'явилися на Заході, за Раїсою почалося справжнє полювання: її хапали на залізничних станціях, як вона поверталася з побачень, робили несподівані обшуки, бувало, що й "злодії" видирали з рук торбинки.

Хто хоч трохи знається на "совєтському способі життя", розуміє, що над Раїсою нависла небезпека.

У квітні 1981 року з Києва зайшла чутка про те, що Раїса Руденко зникла.

Українці у вільному світі занепокоїлись. Члени Філядельфійського комітету оборони національних і людських прав в Україні звернулись до своїх конгресменів з проханням вимагати інформації про долю Раїси Руденко від представників СССР у ЗСА, а біля амбасади СССР у Вашінґтоні члени названого комітету роздавали летючки, які розповідали про українське подружжя Руденків. В палаті представників Конґресу ЗСА 29 липня 1981 року протягом години звучали виступи конґресменів, ознайомлених із зростанням антиукраїнських репресій в СССР і з подіями навколо Миколи Руденка, що був знаний у Конґресі як голова Української гельсінкської групи.

Згодом шляхи самвидаву принесли повідомлення про те, що сталось з Раїсою. Виявилось, що 14 квітня 1981 року її заарештували, а 11 вересня того таки року засудили. Вирок Раїси Руденко: 10 років неволі (5 років ув'язнення в таборі суворого режиму та5 років заслання).

Отже в 1981 році суд покарав дружину Миколи Руденка майже так само, як у 1977 році покарав його.

Незабаром після судової розправи Раїса опинилася в таборі, бо КҐБ не мало потреби влаштовувати нові ігрища з подружжям Руденків.

Жіночий табір у Мордовії, до якого привезли Раїсу, розташований поруч із тим самим табором, у якому вона відвідувала свого чоловіка під час дозволених їм побачень. Жіночий і чоловічий табори в Мордовії, як і скрізь, ретельно ізольовані один від одного. Тому Раїса не мала й гадки про те, що зможе бачити чоловіка хоч здалека. Однак КҐБ має свою думку про пильність, а тому перед тим, як Раїсу мали привезти до мордовського табору, її чоловіка вивезли до пермського табору, що на Уралі.

Термін ув'язнення в таборі повинен скінчитись для Раїси в квітні 1986 року. На цей час її чоловік вже має бути на засланні. Проте не знати, чи дадуть їм удвійку відбувати заслання.

ВІКТОР ПАЗ ЕСТЕНССОРО, 77-річний президент Болівії, перебрав владу в країні 6-го серпня ц.р., обіцяючи зменшити видатки уряду і працювати в напрямі скріплення вартости болівійського пезо. Дехто з політичних лідерів навіть думає, що прийдеться перевести девалюацію, щоб оживити економіку і зменшити інфляцію. Президент Болівії розпочав свою четверту каденцію в дуже тяжкій економічній ситуації з інфляцією біля 9,000 відсотків і величезними довгами у закордонних державах.

ЛИВАНСЬКІ МУСУЛМАНИ ЗНОВУ виконали самовбивчий атентат тим разом на головну квартиру південно-ливанської армії, підтримуваної Ізраїлем. Терорист, використовуючи осла, підірвав бомбу призначену для знищення військового приміщення, але зі страху чи в паніці він спричинив зрив заскоро і загинув тільки він і осел. Очевидно, розрив викликав тривогу в забороненій військовій зоні. Мусулмани-шіїти признались до виконаного атентату.

Всеамериканський здвиг СУМА

Цьогорічний здвиг СУМ з усієї Америки відбудеться 31-го серпня і 1, 2-го вересня на Оселі СУМ в Елленвіллі, Н.Й., і проходитиме під кличем „Честь України — Готов Боронити!". Здвиг відзначить 60-ліття СУМ в Україні, який зродився 1925 року в Києві на чолі з Миколою Павлушковим. Учасники відзначать такої ряд інших роковин.

Для переведення здвигу Крайова управа покликала команду, що її очолює Ярослав Петрик.

В часі здвигу в суботу й неділю відбудуться спортові ігрища та два мистецькі концерти найкращих сумівських ансамблів багатьох осередків. Між ними виступить танцювальний ансамбль „Україна" з Осередку СУМ в Чикаґо. Вечорами відбуватимуться забави з участю найкращих оркестр. У спортових змаганнях в суботу, братиме участь також спортове Товариство „Україна" з Торонто.

В неділю, 1-го вересня, о год. 10-ій вранці, відбудеться Архиєрейська Служба Божа, як також Служба Божа УПЦеркви. Зараз після Богослуження відбудеться маніфестаційна програма з покладенням вінків біля пам'ятників героям.

Христина Цебрій

Дві книжке...

(Закінчення зі стор. 2)

ми громадськими організаціями створив свою всесвітню надбудову на конґресі в Філядельфії в 1948 році. Та навіть з перспективи ста років справді небувалого розвитку (якщо ще і врахуємо всі негоди нашої політичної долі) мусимо подивляти, як щось дуже надзвичайне, успіхи цих перших наших піонерок. Треба ж тут врахувати і їх невеселі обставини: галицьку нужду та безпросвітність царського самодержавства, і закостенілість поглядів власного громадянства. Правда, і сьогодні дискутують наші літературознавці над тим, наскільки причинився до видання „Першого вінка" Іван Франко. Та це тема чисто академічна. Наскільки б він не підтримував цього задуму, все ж таки це не зменшує величезного вкладу в нього самого українського жіноцтва. Його талановитости, відваги, ясної свідомости мети та витривалости в осяганні її. Безперечно, допомога Великого Каменяра у цьому виданні ще тільки збільшує заслужену його славу, але ні в чому не зменшує заслуг жіноцтва, як теж і вислідів їх діла. Бо відчутні вони й до сьогодні і, віримо, ще і у далекому майбутньому.

А може було б, одначе, до речі, якби в це століття не лише вшанувати піонерок українського жіночого руху перевиданням „Першого вінка", але видати й „Другий вінок" із підсумками праці сьогоднішнього жіноцтва? Таж сьогодні маємо для цього безконечно більше можливостей.

Книжка в українській мові-жіночого роду. А ці дві книжки, що оце переді мною ще більш жіночі. В найкращому розумінні дівочости, вірности, запопадливости, материнства, людської гідности і щирого патріотизму. Так, як цього бажала сто літ тому Олена Пчілка у „редакційному" вірші: ...„і на користь рідному краю жіноче серце віддамо"...

Чи можна...

(Закінчення зі стор. 2)

товому товаристві „Січ" тощо відбуваються вечорами серед тижня. Якщо маємо бути справедливими до тих, які мають двоє або троє дітей, то не один, але чотири або й п'ять вечорів вони зайняті з дітьми в українських організаціях. Наші сусіди, американські „яппіс", перебувать вдома, а ми, українці, гуртами вистоюємо під домівками, чекаючи, щоб лекції чи сходини закінчилися. А коли беремо своїх дітей у неділю, то не під, але до церкви, тоді ще й половина неділі в нас зайнята, бо треба пам'ятати, що більшість наших дітей не живе поблизу наших церков чи наших установ, як це було раніше, а кожне зайняття вимагає довшої їзди автом і це ми, їх батьки, мусимо їх возити.

І якщо ми залюбки буваємо на всяких товариських імпрезах (байдуже якого характеру), чи не варто згадати, що характер більшости цих „імпрез" є більш інтимний, пов'язаний з нашими ближчими чи дальшими бабцями, дідусями, тетами, стрийками, вуйками, братами, сестрами, — зв'язки, які правдивим „яппіс" у практиці малощо знані, але які ми, молоді українські родини, традиційно плекаємо.

І це правда що у великій мірі ми активізуємося в організаціях, до яких належать наші діти і це знову не із-за обмежених зацікавлень, але для того, щоб зберегти ці організації на найвищому рівні завжди з одним наміром — українського виховання наших дітей.

Безперечна правда в тому, що ми повинні більше цікавитися та брати участь в українському громадському, науковому, культурному чи політичному житті. Але що ми маємо робити з нашими дітьми тоді, коли ті різнорідні імпрези відбуваються? Лишати їх дуже часто з „бейбіситтером" і правдоподібно в єдиний вечір у тижні, коли родина може разом у цілості побути, а це входить у конфлікт з ціллю тієї імпрези, яку ми мали б підтримати.

Наше почуття української ідентичности вже вироблене і закріплене, то чи не важніше нам тепер старатися, відповідно до наших спромог і здібностей, вщепити те почуття нашим дітям?

Тому ми, члени зростаючої кляси молодих професіоналістів, які вкладаємо багато часу і зусилля, щоб зберегти ще одно покоління в українській свідомості, є проти того, щоб характеризувати нас такими негативними „прикметами", як слово „яппіс" натякає.

Оленка Юрчук
Ливінгстон, Н.Дж.

Курс...

(Закінчення зі стор. 1)

ської історії: думи, кобзарство, та розвиток бандури тощо. Крім самих лекцій, щоденно відбувалися триголинні практичні кляси гри на бандурі та вечірні дискусії про майбутнє бандури, української культури, політики і музики, а також хоровий спів. Курс закінчився концертом учасників у виповненій залі.

Подібний курс уже відбувався минулого року, проте цього разу він був особливо успішним: приїхало 18 учасників з Німеччини, Голляндії, Бельгії, Франції, Англії, Італії та Америки. Здобуті кредити вперше прийматимуться американськими університетами.

Товариство Українських Бандуристів плянує подібний курс і в Америці на літо 1986 року. Зацікавлених просимо писати на адресу: Society of Ukrainian Bandurists, 84-82 164th St., Jamaica, N. Y. 11432.

Пам'яті д-ра О. Сидоряка

Д-р Олександер Сидоряк

Вдруге протягом одного місяця клівлендське поселення ділилося пресумною вісткою про наглу смерть колишніх громадських активістів. Радіова авдиція Стапана Зорія передала в неділю, 7-го липня ц.р жалобну вістку про відхід д-ра Олександра Сидоряка, діяча патріярхального руху.

Пізнім вечором попереднього дня знайомі д-ра О. Сидоряка знайшли його у власному домі у Севен Гілз, Огайо, вже холодного. Смерть наступила ще 4-го липня.

Похоронні обряди у похоронному заведенні братів Головчаків, у церкві Покрова Пресвятої Богородиці і на парафіяльному цвинтарі відправив парох о. д-р Іван Тилянський, ОДБ; співав церковний хор під дириґуванням Євгена Крука. В часі відправ і на поминках покійного прощали о. парох д-р Дмитро Павлишин від Відділу УЛТПА, д-р Мирослав Мичковський від Відділу Патріярхального Товариства, Степан Кікта від Музею-Архіву та Семен Крислатий власним віршем, а гімназійний товариш інж. Роман Статхур спомином з молодости. За вшанування пам'яті д-ра О. Сидоряка подякували всім, а зокрема д-рові Яр. Кривякові приїжджі кревняки Дмитро Проць і Ярослав Сидоряк.

Д-р О. Сидоряк був дуже скромною людиною, лагідної і привітної вдачі, жертвенним на народні цілі, вірний утвердженим ще з молодих літ переконанням, але толерантним у співпраці з усіми. Тому залишив по собі добрі спогади і жаль за ним серед української громади, що численно прийшла на його похорони.

Олександер Сидоряк народився 28-го березня 1914 року у селі Ваньовичі над Дністром, шість км. від Самбора, на Підкарпатській Бойківщині. Доля не була для нього ласкава все його життя. Коли йому було сім років, померла мама, і шестеро дітей виростали півсиротами. По матурі в самбірській державній гімназії в 1934 році він не мав засобів продовжувати навчання і провадив освідомну працю в рідному селі, а як член Організації в 1938 році перейшов на Закарпаття для допомоги автономній Карпатській Україні. Після упадку Хусту і державности, опинився у Празі, де почав студіювати медицину.

Початок німецько-совєтської війни застав його перекладачем у поході з Армією на Україну. Потім недовго міг продовжувати студії в Празі, бо Ґестапо ув'язнило його і він був у концентраційному таборі Осьвєнцімі аж до кінця війни (22 місяці). Звідтам виснажений зумів продістатися до американської зони Німеччини, і хоч не мав родини, ані матеріяльних засобів, закінчив студії в Гайдельберзі докторатом медицини.

В 1950 році переселився до ЗСА і по всіх труднощах і іспитах, поселився у стейті Огайо, у Вілні, біля Воррену, а останні 10 років жив у Клівленді, ординуючи у Брансвику.

З приїздом до Риму Митрополита — ісповідника Йосифа, д-р Сидоряк відразу включився у патріярхальний рух зорганізував відділ в Янґставні, а згодом долучився до Управи відділу у Клівленді та нової парафії Покрова. В тому часі відзначився як автор багатьох статтей в журналі „Мирянин" у Чикаґо і як організатор збірок та протестних акцій. Св.п. д-р Сидоряк віддав все життя суспільним справам, занехав творення власного родинного гнізда залишився самітнім, та жив дійсно поаскетичному.

Наш друг і співробітник д-р Сидоряк був типовим представником зникаючого вже галицького патріотичного покоління, що виросло в умовинах окупації на ідеалі Першого Листопада, і яке всеціло було віддане (без особистих амбіцій) — службі народові для покращання його долі аж до політичного усамостійнення. В активній боротьбі з ворогами за всяких обставин це ідейне покоління не жалувало посвяти, включно з життям, для досягнення най вищої мети поневоленого народу — його державности на етнографічних землях.

Степан Кікта

Св.п. Нестор Кальба

Ділимося сумною вісткою, що 19-го травня 1985 року, по довгих роках недуги серця, відійшов у вічність Нестор Кальба.

Св.п. Н. Кальба

Покійний народився 9-го листопада 1909 року у селі Розношинці в Західній Україні. Опісля родини Кальбів переселилася до Черниховець, Збаразького повіту, де покійний закінчив гімназію та причинився до розвитку кооперативи. Відтак покійний служив у війську старшиною, вишколюючи молодих, як також займав головну посаду повітового проводу.

У 1944 році з дружиною Марією і сином Зеновієм виїхав з рідного краю на еміґрацію. Після трьох років Н. Кальба прибув з родиною до Монтреалю, Канади, де він проживав до відходу у вічність. В Канаді покійний працював у фабриці літаків, а опісля займався будовою мешкальних домів. В 1952 році захворів на серце. Ця недуга мучила покійного аж до його смерти. Після багатьох операцій у 1968 році мусів цілковито покинути всяку працю.

Покійний відзначався любов'ю до всього українського, тобто, мови, традицій, Церкви і народу. Він теж був великим дорборієм родини в Україні, української преси і організацій та бідних. Він брав участь, оскільки здоров'я дозволяло, у різних ділянках громадського життя. Був членом УНС через 20 років, щедро підтримував українську пресу і її вірно читав. Найбільш улюбленими для нього були газети „Свобода", „Новий Шлях" і журнал „Патріярхат".

Покійний залишив у смутку дружину Марію з родини Древницьких, сина Зеновія, що є професором в Досон коледжі в Монтреалі, брата Кіндрата в Монтреалі, сестру Параскевію в Україні, родину ближчу і дальшу в Монтреалі, в Україні, як рівно ж багато приятелів та знайомих.

Проф. Р. Морозюк

ДЕКЛЯРАЦІЯ

ПРОВОДУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

з приводу посилення атак ворогів на українців тому всі сили на скріплення боротьби з окупантами України!

„В усьому світі відбувається зараз велетенський здвиг усіх народів і рас. Зміст цього здвигу включається повністю в клич — „Свобода народам! Гідність людині!", який визначив ще в часі Другої світової війни провідний член Українського Націоналістичного Руху — Олег Ольжич. Цей клич стає головною магістралею руху вперед усього людства".

З матеріялів УІІ ВЗУН

В боротьбі за реалізацію тих кличів на одне з провідних місць у останніх десятиліттях вибивається український нарід в Україні, який виявив уміння і тверду настанову продовжувати в умовинах жорстокого окупаційного режиму безкомпромісову боротьбу за привернення своєї державної суверенности.

Проминуло 40 років від закінчення Другої світової війни. За той час на Україні проявили свою активну дію понад десять формацій, розгромлених окупаційним режимом, які він зве спільним іменем — українські буржуазні націоналісти.

Всі намагання припинити дію цього руху в Україні поліційними переслідуваннями, драконськими судами, довголітніми ув'язненнями і засланнями не принесли успіху ворогові. Всі його гучні декларації про вміле розв'язання національного питання т.зв. „ленінською національною політикою" — це намагання приховати справжнє продовжування царської імперіялістичної валуєвщини у новій комуно-московській формі політики злиття націй, тобто політики довершити тотальну русифікацію українського й інших поневолених Москвою народів для збільшення сили російського народу.

Наслідки політики московських централістів насильної русифікації поневолених народів довели до скріплення спротиву поневолених народів СССР, а на Україні український націоналізм веде боротьбу за самостійну українську державу під кличем „Україна — спільне добро всіх її громадян!" і кличе всі національні меншості в Україні включитися в цю боротьбу та спільно з українцями протидіяти імперіялістичним зазіханням московських централістів.

Проти російського імперіялізму постав спротив серед багатьох сусідніх народів України і в боротьбі проти спільного ворога постає природний спільний фронт усіх тих, які усвідомлюють собі, що тільки суверенні держави вільних народів на своїх територіях можуть у центрально-східній Европі успішно протидіяти російському імперіялізмові сучасної кремлівської кліки.

Не зважаючи на безпринципову мовчанку і свого рода потурання політики московського імперіялізму урядами багатьох країн західнього світу, сили спротиву в Україні та в сусідуючих з нею республіках не припиняють своєї боротьби; навпаки, вони мужньо й відважно перестерігають народи західнього світу, щоб вони не потурали лихові, бо російський імперіялізм у його теперішній комуністичній формі є загрозою для цілого волелюбного світу!

Чи ж дивно, що на тлі такої дійсности ворожий окупаційний режим вирішив повести кампанію проти українських націоналістів в Україні та поза її межами ще більш ніж дотепер рафінованими методами й засобами, називаючи при тому українськими націоналістами всіх тих українців, які стали на принципах боротьби за відновлення суверенної й соборної української держави й допомагають у міру своїх спроможностей українському народові в боротьбі проти всякого російського імперіялізму.

Коли всі намагання ворога розсварити українців поза межами України виявили, що внутрішні спори між ними йдуть лише в другорядних справах, але всі ми одностайно й солідарно стоїмо на принципах боротьби нашого народу проти його поневолювачів, тому ці ворожі затії ще сильніше спаяли нас у принципових справах боротьби за волю України! Всі ми солідарно нап'ятнували московську політику злиття націй шляхом русифікації; всі ми стали в обороні патріотів в Україні, які в різних площинах і на різних відтинках змагаються за основну мету — здобути свободу українському народові в його суверенній державі!

Коли діячі руху спротиву через Український Національний Визвольний Рух відмовили право урядам СССР і УССР репрезентувати український нарід на форумі Об'єднаних Націй і передали свій мандат в руки громадської централі вільного світу — Світового Конгресу Вільних Українців; коли на місце знищених чи заборонених Українських Церков в Україні зросли в силу Українська Автокефальна Православна Церква, Українська Католицька Церква й Українські Баптистські та Євангельські Об'єднання; коли у відповідь на обмеження вільного розвитку української науки в Україні розгорнули багатогранну діяльність українські наукові установи й українські високі школи в західньому світ; коли проти режимної преси українською мовою в Україні розвинулася вільна українська преса у західньому світі і коли проти тоталітарної і диктаторської філії Комуністичної партії СССР в Україні розвинулося многогранне українське політичне життя у вільному світі, — то ворог побачив, що для ведення боротьби з українськими націоналістами він мусить вести боротьбу проти всіх українців у вільному світі, бо всіх їх називає він „українськими буржуазними націоналістами, — тому-то й вирішив він повести нищівну кампанію проти всіх українців, змальовуючи їх „вислужниками" чужих держав і „ворогами" свого власного народу.

Широко розплянована кампанія має на меті внести розкол між українською спільнотою у вільному світі й українським народом на рідних землях; між українцями та іншими національностями, які солідарно з нами змагаються проти московського імперіялізму; як і між українцями та народами тих країн, у яких живе українська спільнота.

Чи ж дивно, що, ставши на шлях традиційної російської імперіялістичної політики, окупаційний комуно-московський режим послуговується засобами царської Охрани, як завжди голосила, що український самостійницький рух був німецькою інтриґою. Комуністичні послідовники Охрани намагаються п'ятнувати всіх українських націоналістів, а в їхньому розумінні ціла наша суспільність такою є, — „фашистами" й „нацистами".

Ця спроба, очевидно, засуджена на невдачу. В її наслідках є наявні познаки скріплення української солідарности, а зокрема зріст активізації молодшого покоління, яке з великим обуренням і посиленою позитивною діяльністю реаґує на ці провокації. Наші сусіди й співгромадяни впродовж десятиліть співжиття з українцями пізнали їх моральні й етичні вартості і вони не піддадуться совєтським провокаціям. Ці ж бо наші співгромадяни виховані на засадах західньої цивілізації, в якій зобов'язує здорова засада, що людина вважається невинною в яких-небудь обвинуваченнях аж поки не доказано їй вини у справедливо переведеному судовому процесі.

Треба, одначе, відмітити, що і в країнах західнього світу знайшлися окремі одиниці чи невеликі гурти, які свідомо чи несвідомо включилися у цю очорнюючу кампанію ворога проти українського народу. Серед них опинилася також і частина жидівського суспільства різних країн світу. Із самозрозумілих причин жиди активно і всюди виступають і виступали проти гітлерівських злочинів, що їх Організація Українських Націоналістів засудила неоднократно. З таких же самозрозумілих причин жиди поборювали й активно поборюють тепер всякі прояви нацизму, де б вони не проявлялися. У зв'язку з цим, на жаль, вони в останньому часі пожвавили свою боротьбу не проти нацистів, але поодинокі особи й деякі їхні групи сконцентрували свою діяльність на безпідставне очорнювання чесного українського імени. Ці люди або впали жертвою совєтської провокації, або свідомо обезчещують добре ім'я окремих українців чи окремі українські групи, вбачаючи в них часто без підстав своїх ворогів. У запалі цих безпідставних обвинувачень часто вживають вони зворотів, з яких виходить суть застосовування принципів спільної відповідальности всього українського народу. З другого боку, в ім'я правди треба відмітити відрадне явище, що серед жидівського суспільства існують одиниці й групи, які не погоджуються з такою поставою. В самому Ізраїлі існує і діє, щоправда, все ще малочисельне Єврейсько-Українське Товариство, яке відважно виступає проти безосновних провокацій і остерігає перед жидівсько-українською боротьбою, з якої може скористати лише спільний ворог обидвох наших народів.

До урядів вільних країн західнього світу шлемо наш апель: Хороніть свободи громадян своїх країн, зберігайте засади законности і не дозволяйте на вмішування совєтських поліційних чинників у внутрішні справи ваших країн. Не дозвольте, щоб злочинці, які перед, у часі та після сталінської доби винищили мільйони невинних жертв за те, що вони хотіли бути собою, хотіли залишитися вірними своїм народам і залишитися віруючими в Бога людьми, — були прокураторами чи ложними свідками проти невинних людей.

До уряду Ізраїля апелюємо, щоб він остеріг своїх громадян і членів жидівських громад у країнах вільного світу, щоб вони не падали жертвою совєтських провокацій й не примінювали нацистських методів збірної відповідальности супроти нелюбих для них груп і цілих народів. Поминаючи історичне минуле, в обличчя грядучого неминучого розвалу совєтської імперії мусимо обопільно усвідомити собі те, що співжиття багаточисельної жидівської меншини в Україні з українським народом мусить бути сперте на пошануванні законів майбутньої вільної української держави, а не на плеканні ненависти до українського народу, яку з подивугідною впертістю пропагують деякі жидівські групи чи установи в країнах вільного світу.

Всім тим жидівським групам і установам в західньому світі, які займаються вишукуванням дійсних злочинців, бажаємо успіхів, якщо їхні зусилля будуть сперті на фактах і правді та якщо вони самі є морально чистими й послідовними. Чому ж бо вони не засуджують того факту, що пакт Гітлера-Сталіна з 1939 року був тим останнім кроком, який приспішив початок війни, у висліді якої згинули мільйони жидів і не-жидів; чому вони не мають відваги признати, що першими жертвами в Бабиному Ярі були українські жертви? Та ж саме українські націоналісти були там розстріляні ще перед масовими жертвами жидів! Чому вони не мають відваги засудити тих жидів-комуністів, які помагали Сталіну винищувати мільйони українців і не-українців, мешканців СССР? Чому вони застосовують засаду збірної відповідальности і закидають коляборацію з нацистами цілим народам, включно з українським. Якщо вони застосовують засаду збірної відповідальности супроти інших народів, то чому ж вони не трактують тією ж самою мірою також власне жидівське суспільство, з рядів яких вийшли чисельні „юденрате" і „юденполіцай", чи навіть „капо" в концтаборах, які з тих чи інших причин коляборували з нацистами проти власних братів. А чому ж немає в них елементарної відваги признати, скільки українців боронили, переховували й харчували жидівських мешканців України в невідрадних обставинах нацистської окупації в часі Другої світової війни? А скільки з них віддали власне життя за ці вчинки?!

Для тих антиукраїнських фанатиків боєвики українського визвольного й самооборонного підпілля, учасники повстанських чи військових формацій, які змагалися за волю свого народу, борці, що боролися проти всіх окупантів України — чомуть „терористи", „нацисти" чи „воєнні злочинці". А чим же ж вони відрізняються від учасників жидівського підпілля, ізраїльських військових формацій, які різними способами змагалися і воювали за свободу й державність Ізраїля? Чи вони також „фашисти", „нацисти" чи „терористи"? Все це очевидне безглуздя, інспіроване й постійно підсилюване нашим спільним ворогом — комуно-імперіялістичною Москвою — і його слід було б негайно припинити, бо воно відкриває зайві факти між нами, а не єднає нас у боротьбі проти нашого спільного ворога.

До нашого членства й українського громадянства апелюємо:

Гордо бережіть і бороніть чесне українське ім'я. Напади на нас і закиди нам повинні ще більше об'єднувати й мобілізувати нас. Наше минуле є чесне і ми горді за наших попередників. Ми засудили гітлерівський нацизм і всякого рода фашизм не лише теоретично, але доказали ми в теорії та практиці, що український націоналізм — це визвольний, народоправний, демократичний рух, який виступає проти всякого тоталітаризму й диктатури, що задокументовано постановами наших найвищих законодатних установ. В практиці все це ми доказали в державному будівництві в Карпатській Україні внутрі країни, а назовні поставою Уряду Карпатської України і героїв з рядів „Карпатської Січі", які мали відвагу протиставитися гітлерівській політиці й збройно воювати проти союзників гітлерівської Німеччини в обороні молодої держави Карпато-Української Республіки. Мільйони українців загинуло в часі Другої світової війни від гітлерівського терору, а між ними 4,756 членів Організації Українських Націоналістів. Голова Проводу Українських Націоналістів, полк. Андрій Мельник з дружиною Софією та сім членів ПУН були ув'язнені в гітлерівських концентраційних таборах, а першого заступника голови ПУН д-ра Олега Кандибу-Ольжича затортурувало гестапо у Саксенгавзені. В часі Другої світової війни загинуло п'ять членів ПУН, а дальших 197 членів керівного активу ОУН було знищено німецькими поліційними чинниками; згадаємо лише декого з них — Олена Теліга та її чоловік Михайло Теліга, Іван Рогач, Іван Рошко-Ірлявський, Орест Оршан-Чемеринський, Дарія Гузар-Чемеринська, Микола Кузьмик, д-р Богдан Сірецький, Петро Олійник, Володимир Баранецький, Дмитро Звізда, Зенон Домазар, Степан Чайка, проф. Гупало, Іван Кошик, Євгенія і Таня Суховерські та інші.

Геройська боротьба українського підпілля, збройна боротьба повстанських і військових формацій проти ворогів українського народу записані як світлі сторінки в історії українського народу. Такою є вже доля кожного поневоленого народу, що його сини мусять дуже часто вивчати військове діло в чужих арміях. Не дає це, однак, нікому права звати фашистами всіх тих, що носили німецькі мундири подібно, як і не має ніхто права звати всіх українців з рядів Червоної Армії комуністами. Одні ж бо й другі, де лише мали змогу, воювали проти поневолювачів українського народу, і вони ні для нашого народу, ні для чесних чужинців не є злочинцями. Тому в вільній і суверенній українській державі буде віддано їм честь і пошану.

Обороняючи чесне українське ім'я проти свідомих чи несвідомих помічників совєтсько-московської агентури, не забуваймо, що перед нами стоять і інші завдання першочергової важливости. В свідомості важливости й черговости своїх завдань, ми звернемо свою увагу на головний фронт боротьби, а не на побічні.

Докладаймо зусиль, щоб всі наші сили були скеровані на боротьбу проти ворогів українського народу, бо, витворюючи для нас нові фронти, ворог намагається паралізувати нашу боротьбу проти нього.

Невпинно поборюймо всі прояви політики поневолювання українського народу. Жадні тактичні звороти ворога не сміють послабити нашої протидії проти політики злиття націй та русифікації.

Ми мусимо допомогти українському народові виграти бій за збереження своєї національної духовости, свого національного обличчя, свого „Я".

Домагаймося звільнення невинно арештованих діячів руху спротиву, які боролися за вихід України із совєтської федерації та за відновлення самостійної української народоправної держави.

До проводів українських політичних організацій звертаємося з апелем: припинім внутрішні конфлікти, не перебільшуймо ваги розбіжностей між нами й у тому дусі зревідуймо існуючий стан на політичному відтинку нашого життя та знайдім форми посиленої і скоординованої дії на міжнародному відтинку та на відтинку допомоги нашому народові в Україні, який несе основний тягар визвольної боротьби.

Розбудовуймо силу й зберігаймо авторитет наших церковних, громадських, наукових, культурно-освітніх, господарських і інших секторів організованого життя української громади у країнах вільного світу.

Розбудовуймо співпрацю з нашими дійсними іншонаціональними приятелями, а зокрема з нашими доброзичливими сусідами, які готові на співдію з нами в боротьбі проти спільного ворога — імперіялістичної Москви.

Посилюймо намагання співпраці з вільними народами, які не лише на словах, але на ділі готові засвідчити те, що вони піддержують слушні змагання українського народу в Україні за привернення йому свободи у його власній суверенній і соборній народоправній державі.

Липень 1985 року

Провід Українських Націоналістів

ТЕД ТИРНЕР, ВЛАСНИК кількох газет і каблевої телевізії закупив за 1,5 біл. дол. фільмову компанію Ем-Джі-Ем/Ю-Ей. Таким чином Т. Тирнер є одним з найбільших власників інформаційних і розвагових влаштувань.

ІНДІЯ І КОМУНІСТИЧНИЙ уряд Бабрака Кармаля в Афганістані підписали між собою культурний договір, який передбачає виміну науковцями, студентами, артистами, бібліотекарями, фільмами, книжками, журналістами тощо. Крім того, афганський міністер закордонних справ в ляльковому насадженому Москвою уряді Афганістану Шах Мохаммед Дост перебуває тепер з великою делеґацією в Ню Делі і переговорюватиме там з прем'єр-міністром індійського уряду Раджівом Ґанді про збільшення економічної й технічної допомоги для Афганістану.

ГАЗЕТА „НЮ ЙОРК ТАЙМС" інформує, що нікараґуанські антикомуністичні повстанці отримують безпосередньо військові політичні інформації від Ради крайової безпеки. Згідно з цією інформацією, потвердженою, до речі, речником Білого Дому, прізвища якого не називається, повстанці в Нікараґуа докладно знають де і які відділи урядового війська знаходяться і чого треба сподіватися від них. У Вашінґтоні координують також приватні збірки грошей на боротьбу антикомуністів, завданням яких є усунути теперішній уряд і встановити демократичну систему в Нікараґуа, позбуваючись тим самим загрози комунізму в Центральній Америці.

ПЕРЕСТАВЛЕНІ ПАРАГРАФИ

У редакційній статті п. наг. „Перші атомові бомби" („Свобода" ч. 151 з п'ятниці, 9-го серпня ц.р.) переставлені два останні параграфи: останній параграф має бути передостаннім. — Ред.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 18-го СЕРПНЯ 1985 р.

Рочестер, Н. Й. Місячні і піврічні збори Б-ва св. Йосафата 217-ий Відд., о год. 2-ій по поп. в церковній залі св. Йосафата з таким порядком нарад: відкриття, відчитання протоколу, звіти — фінансовий, хворих, братські справи і дискусія. Потім піврічний звіт К. Комісії, організаційний про приєднування членів, союзові справи, дискусія, внески, запити і закриття. Вкладки проситься вплачувати перед або по зборах. Просимо членів прибути. — Ст. Васьків, предс., К. Шевчук, заст. предс., Ст. Приймак, фін. секр., Ст. Мартинюк, кас., Дм. Марґопич, гол. К.К.